

Република Србија
УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ
Бр.04 – 2305
25.12.2025. године

На основу члана 120. Статута Економског факултета у Нишу („Билтен Факултета бр. 209/2018), Наставно-научно веће Факултета на II седници одржаној 25.12.2025. године донело је

О Д Л У К У
о усвајању Стратегије истраживања и иновација и пратећег Акционог плана
Економског факултета у Нишу

I

Усваја се Стратегија истраживања и иновација и пратећи Акциони план Економског факултета Универзитета у Нишу.

II

Стратегија истраживања и иновација и Акциони план Економског факултета Универзитета у Нишу су саставни део ове одлуке.

III

Одлуку доставити: руководиоцу пројекта, декану, Служби за опште послове и архиви Факултета.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА,
Проф. др Владислав Марјановић

Република Србија
УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ
Бр.04 – 2305/2
25.12.2025. године

**Funded by
the European Union**

**АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ
ИСТРАЖИВАЊА И ИНОВАЦИЈА
ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА У НИШУ**

Ниш, 2025. године

САДРЖАЈ

1. Резиме	3
2. Кључни стубови Стратегије истраживања и иновација	4
2.1. Истраживачка изврсност	4
2.2. Трансфер и комерцијализација технологије.....	4
2.3. Иновативно предузетништво	4
3. Оквир имплементације	5
4. Улоге и одговорности	7
5. Временски оквир и кључне прекретнице	9
6. Праћење и евалуација	13
7. Управљање ризицима.....	17
8. Закључак и препоруке.....	18
Референце.....	20

1. РЕЗИМЕ

Земље са нижим перформансама у домену истраживања и иновација, тзв. *widening* земље, укључујући и Србију, суочавају се са бројним изазовима у развоју снажних предузетничких и иновационих екосистема, као што су ограничен приступ финансијама, недовољно развијена инфраструктура, недовољно снажна сарадња академског сектора и привреде, као и низак ниво улагања у истраживање и развој (И&Р). Међутим, ове земље истовремено поседују значајан неискоришћени потенцијал: растућу базу образоване омладине, ширење дигиталне повезаности, појаву иновационих хабова и приступ средствима Европске уније. Циљане инвестиције у људски капитал, институције знања и међусекторска партнерства кључне су за откључавање овог потенцијала.

Истраживање и иновације (И&И) представљају основне покретаче трансформације и конкурентности. За *widening* земље, јачање капацитета у области истраживања и иновација није важно само ради достизања развијенијих економија, већ и ради изградње отпорности и аутономије у кључним секторима. Истраживање и иновације подстичу оснивање стартап предузећа, сарадњу академског сектора и индустрије, задржавање талената, као и развој паметних, одрживих и инклузивних решења, чиме се региони трансформишу из пасивних корисника у активне произвођаче иновација.

Стратегија истраживања и иновација у Србији је у потпуности усклађена са националним и европским оквирима, посебно са Стратегијом паметне специјализације Републике Србије (С4), која се фокусира на информационо-комуникационе технологије (ИКТ), храну за будућност и креативне индустрије. Такође је усклађена са програмом Хоризонт Евроопа, Европским зеленим договором, Зеленом агендом за Западни Балкан и Дигиталном стратегијом ЕУ. Овакво усаглашавање обезбеђује стратешку кохерентност и повећава приступ међународном финансирању, партнерствима и утицају.

Универзитети и факултети имају централну улогу у спровођењу Стратегије, као део троугла знања – образовање, истраживање и иновације. Њихов допринос огледа се у генерисању знања, образовању будућих иноватора, подршци трансферу технологије и изградњи колаборативних мрежа. Економски факултет Универзитета у Нишу посебно је добро позициониран да повеже академско знање са практичним предузетништвом и иновационим алатима.

У средишту спровођења Стратегије налази се Центар за предузетништво и иновације (енг. Entrepreneurship and Innovation center - ЕИ центар), који делује као оперативно и стратешко чвориште. ЕИ центар обезбеђује:

- Подршку оснивању и развоју стартап и скејлап (енгл. *scale-up*) предузећа;
- Развој капацитета у области иновација, предузетништва и дигиталних вештина;
- Олакшану сарадњу између академског сектора, привреде и међународних партнера;
- Инфраструктуру за трансфер технологије и развој прототипа, подршку инклузивности, посебно предузетништву младих и жена.

ЕИ центар подржава дугорочну институционалну посвећеност и праћење утицаја Економског факултета Универзитета у Нишу (ФЕУН), помажући да се резултати истраживања претворе у конкретна решења која доприносе привредном расту и стварању друштвене вредности.

2. КЉУЧНИ СТУБОВИ СТРАТЕГИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА И ИНОВАЦИЈА

2.1. Истраживачка изврсност

Подстицање истраживачке изврности захтева континуирана улагања у инфраструктуру, услуге и колаборативна окружења. Снажна истраживачка култура заснована на менторству, разноликости, отворености и међународној сарадњи неопходна је за неговање талената и стварање истраживања са значајним утицајем. Инспирисана водећим моделима академске изврности, Стратегија има за циљ да подржи истраживаче у свим фазама каријере подстицањем интердисциплинарног рада, унапређењем докторских и постдокторских програма и повећањем броја пројеката финансираних из екстерних извора.

Напори ће бити усмерени на изградњу врхунских истраживачких капацитета, привлачење међународних партнера и унапређење сарадње са привредом, кроз заједничке истраживачке иницијативе и докторске тренинг центре. Изградњом културе у којој су иновације и интеракција са јавношћу интегрални део истраживачке праксе, обезбедиће се да научни резултати буду преведени у конкретан друштвени и економски утицај.

2.2. Трансфер и комерцијализација технологије

Претварање резултата истраживања у опипљиву друштвену и тржишну вредност зависи од ефикасног трансфера знања и технологије. Овај процес омогућава проток идеја, проналазака и права интелектуалне својине из истраживачких институција ка предузећима, јавним институцијама и крајњим корисницима. Кључне актере – универзитете, државу и привреду – морају подржати посредничке структуре, попут центара за предузетништво или канцеларија за трансфер технологије, које премашћавају јаз између иновације и примене.

Основне активности обухватају заштиту интелектуалне својине, развој пословних модела, лиценцирање и идентификовање нивоа спремности технологије. Савремени приступ трансферу технологије, такође, ставља акценат на одрживост, подстичући интегрисана решења која истовремено одговарају на еколошке, економске и друштвене циљеве. Ови напори доприносе привредном расту, посебно у растућим секторима.

2.3. Иновативно предузетништво

Иновативно предузетништво представља кључни мотор дугорочног економског раста, нарочито у мање развијеним економијама. За разлику од традиционалног предузетништва, које је пре свега усмерено на креирање радних места, иновативно предузетништво ствара радна места високе додате вредности, конкурентна предузећа и нова решења за друштвене изазове.

Оно подразумева развој нових производа, услуга или пословних модела уз агилност стартап предузећа. Ипак, многим предузећима у раној фази развоја недостају капацитети за истраживање и развој да би била препозната кроз конвенционалне индикаторе иновативности, као што су патенти или издвајања за И&Р. Због тога се препоручује праћење ширег спектра индикатора, укључујући комбиноване продуктне и процесне иновације.

Стварање подстицајног окружења за иновативно предузетништво подразумева интервенције на макро и микро нивоу. На макро нивоу, кључни су сигурност својинских права, правна извесност и приступ капиталу. На микро нивоу, циљане мере подршке – попут акцелератора, инкубатора и програма обуке – помажу предузећима са потврђеним тржишним потенцијалом да расту. Уместо приступа заснованог на „одабиру победника“, јавне политике треба да буду усмерене на „задржавање победника“, односно идентификовање и подршку високо потенцијалним предузећима која показују реалну иновациону способност.

3. ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

Снажан и отпоран систем И&И захтева не само стратешку визију, већ и конкретне услове и иницијативе које ту визију претварају у праксу. Иновациони екосистем Србије зависи од координисаног управљања, јасног националног стратешког оквира, активне улоге универзитета и културе која охрабрује иновације, дигитализацију, одрживост и међународну сарадњу. ФЕУН, кроз реализацију Стратегије И&И, преузима проактивну улогу у овом процесу, док ЕИ центар делује као оперативни механизам који повезује истраживања, студенте, привреду и међународне партнере у јединствен иновациони оквир. У наставку је дат преглед кључних фактора и иницијатива који ће обликовати будући развој И&И система.

Управљање

Ефикасно управљање кључно је за спровођење свеобухватне Стратегије И&И. У Србији, Министарство науке, технолошког развоја и иновација је централна институција одговорна за развој научно-технолошких политика, подршку истраживачким програмима, промоцију иновација, јачање трансфера технологија и омогућавање учешћа у европским иницијативама. Обезбеђење квалитета истраживачких активности остварује се кроз национална тела, укључујући Национални савет за научни и технолошки развој, Одбор за акредитацију научноистраживачких организација и специјализоване научне одборе.

Иновациони фонд и Фонд за науку Републике Србије чине окосницу националног система науке и иновација. Иновациони фонд подржава везе науке и привреде и подстиче развој иновативног предузетништва, док Фонд за науку финансира висококвалитетна, конкурентна и друштвено релевантна истраживања. Развојна агенција Србије (РАС) допуњује ове напоре кроз промоцију инвестиција, раста извоза и конкурентности предузећа. ФЕУН ће активно користити доступне националне механизме подршке и подстицаје иновационих институција у циљу јачања истраживачке изврности, укључивања студената у пројекте и подизања квалитета научних резултата. ЕИ центар биће кључни актер за повезивање ФЕУН-а са наведеним националним институцијама, као и за припрему и имплементацију пројектних иницијатива.

Национална стратегија истраживања и иновација

Србија је развила свеобухватан стратешки оквир за развој истраживања и иновација. Стратегија научног и технолошког развоја 2021–2025 (Моћ знања) јача истраживачке институције, инфраструктуру и међународну интеграцију, док је нова стратегија за период 2025–2029 у припреми. Стратегија паметне специјализације (С3) 2020–2027 идентификује приоритетне области иновационог развоја, укључујући ИКТ, прехранбену индустрију, креативне индустрије, напредну производњу, напредне технологије и одрживу енергију.

ФЕУН ће ускладити свој истраживачки рад са приоритетима С3 стратегије и националним документима, како би се повећала релевантност истраживања и могућност финансирања из националних и европских извора. ЕИ центар пружиће стручну и менторску подршку истраживачима и студентима у идентификовању стратешких области и развијању иновативних пројеката, чиме ће допринети интеграцији ФЕУН-а у национални и регионални иновациони систем.

Универзитети

Универзитети су кључни покретачи иновација и централни актери И&И система. Као генератори знања, они спроводе истраживања, развијају таленте и подржавају иновације кроз интердисциплинарне програме и пројектне иницијативе. Њихова улога у повезивању са привредом

– кроз трансфер технологија, заједничке пројекте, научно-технолошке паркове и пословне инкубаторе – олакшава комерцијализацију истраживања и јача конкурентност економије.

ФЕУН активно развија партнерства унутар универзитетске мреже и јача сопствене истраживачке капацитете кроз повезивање са привредом и апликацију иновационих модела у наставном процесу. ЕИ центар ће додатно оснажити примену предузетничких и иновационих модела на ФЕУН-у и повезивати факултет са другим универзитетским центрима у региону, чиме ће јачати међународни профил институције.

Промена културе

Успешна Стратегија И&И захтева развој иновационе културе у друштву, универзитетима и привреди. Укључивање студената у предузетничке и креативне иницијативе – такмичења, хакатоне, стартап догађаје и програме – јача екосистем иновација и подстиче проактиван начин размишљања. На универзитетима, трансфер знања треба да постане основна мисија, подржана подстицајним системима који мотивишу истраживаче и студенте да се укључују у предузетничке активности.

ФЕУН већ развија програме који подстичу И&И у настави и науци и планира даље јачање истраживачке културе међу наставницима, истраживачима и студентима. ЕИ центар има кључну улогу у развоју оваквог окружења кроз менторску подршку, тренинге у области предузетништва и креирање програма који повезују студенте са реалним тржишним потребама.

Међународна оријентација

Јачање међународне интеграције Србије је кључно за унапређење квалитета истраживања и дугорочну одрживост И&И система, јер сарадња повећава приступ знању, јача капацитете и подиже глобалну конкурентност.

На ФЕУН-у интернационализација је стратешки приоритет. Сарадња са универзитетима и истраживачким институцијама у иностранству унапређује квалитет образовања и истраживања, подржава мобилност и ствара прилике за пројекте у оквиру Еразмус+, Хоризонт Европа и других ЕУ иницијатива. ЕИ центар ће активно повезивати истраживаче са међународним партнерима, подржавати припрему пројектних пријава и доприноси међународној видљивости ФЕУН-а. ФЕУН ће додатно развијати програме и на енглеском језику, повећавати број страних студената и сарадника и јачати глобалне компетенције студената и наставника.

Комуникација са заинтересованим странама

Како Србија припрема нове стратешке правце у оквиру паметне специјализације, дијалог са заинтересованим странама кључан је за прилагођавање иновационог система глобалним и локалним трендовима. Ефикасна комуникација циљева и резултата Стратегије И&И важна је за изградњу поверења и повећање ангажовања свих актера.

ФЕУН и ЕИ центар имаће активну улогу у креирању комуникационих активности, медијској видљивости, организовању јавних догађаја и умрежавању са привредом и међународним институцијама. ФЕУН ће, кроз наставни и истраживачки процес, развијати академску комуникацију и дисеминацију резултата, док ће ЕИ центар пружати практичне механизме комуникације према индустрији и локалној заједници.

Дигитална трансформација

Дигитална трансформација представља кључни фактор иновација и покретач модернизације економије. Брзорастући ИКТ сектор у Србији доприноси економском развоју и предводи дигиталну трансформацију других сектора. Дигитализација захтева усклађивање инфраструктуре, вештина,

технологија и политика, а националне иницијативе – укључујући развој дигиталне економије и вештачке интелигенције – подржавају ове процесе.

ФЕУН планира да интегрише дигиталне технологије у образовање и истраживања и тиме припреми студенте за тржиште рада које захтева дигиталне компетенције. ЕИ центар пружиће подршку кроз програме обуке за коришћење дигиталних алата.

Зелена трансформација

Зелена трансформација има за циљ смањење негативног утицаја на животну средину и подстицање одрживог раста кроз обновљиве изворе енергије, циркуларну економију, зелене технологије и ефикасно коришћење ресурса. Националне иницијативе у области енергетике и климатске политике усмеравају ове процесе и јачају капацитете за примену зелених технологија.

ФЕУН и ЕИ центар допринеће зеленој трансформацији кроз интегрисање принципа одрживости у образовање и истраживање, подршку зеленом предузетништву, сарадњу са индустријом и јавним сектором у организовању догађаја посвећених еколошки одговорном пословању. Стратегија И&И на овај начин постаје снажан инструмент за развој одрживог академског и привредног окружења, што додатно јача позицију ФЕУН-а у националном екосистему иновација.

4. УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ

Ефикасно спровођење Стратегије И&И захтева јасно дефинисање улога и одговорности свих кључних актера унутар иновационог екосистема. У окружењу обликованом сложеном мрежом институција, организација и појединаца, координисана сарадња је од суштинског значаја за постизање стратешких циљева. Јасно дефинисане одговорности обезбеђују транспарентност, спречавају преклапање надлежности и омогућавају да се ресурси усмере тамо где су најпотребнији. Поред тога, разумевање комплементарних улога различитих актера помаже у изградњи поверења и јачању партнерстава, како унутар земље, тако и на међународном нивоу. Свака група актера има специфичну улогу и одговорности у оквиру акционог плана, чиме се обезбеђују координација и одговорност.

Државне институције и јавни сектор чине основу националног иновационог система. Министарство науке, технолошког развоја и иновација (МНТРИ) има централну улогу у креирању и спровођењу националних политика у области науке и иновација. Министарство дефинише стратешке приоритете, додељује јавна средства за активности истраживања и иновација и прати реализацију националних програма. Такође, координира кључне националне иницијативе, као што су стратегије за вештачку интелигенцију, трансфер технологија и програми подршке младим истраживачима.

Надопуњујући рад Министарства, Фонд за иновациону делатност и Фонд за науку Републике Србије обезбеђују кључну финансијску подршку истраживању и иновацијама кроз конкурсе. Ови фондови су од суштинског значаја за подстицање сарадње науке и индустрије, комерцијализацију резултата истраживања и повећање учешћа Србије у глобалним иновационим мрежама. Поред тога, РАС промовише предузетништво, олакшава инвестиције и раст извоза и јача конкурентност малих и средњих предузећа (МСП). РАС има важну улогу у изградњи иновационих капацитета, нарочито у приватном сектору.

Универзитети и истраживачке институције, такође, делују као кључни покретачи иновационог екосистема. Институције попут Универзитета у Нишу функционишу као центри за генерисање новог знања кроз академска истраживања и иновације. Оне су активни учесници међународних програма попут Хоризонта Европа и Еразмус+ и имају важну улогу у развоју људског капитала и

предузетничких вештина. Усклађивањем својих образовних и истраживачких активности са потребама привреде, универзитети доприносе смањењу јаза између академског сектора и индустрије. Факултети и истраживачки центри реализују научне и иновационе пројекте, често у сарадњи са привредним субјектима. Кроз партнерства са научно-технолошким парковима, иновационим центрима и стартап инкубаторима, они олакшавају трансфер резултата истраживања у тржишно применљиве производе и услуге.

Предузетници и стартап компаније представљају покретачку снагу иновација. Стартапи, *spin-off* и *spin-out* предузећа често се заснивају на новим истраживачким идејама и технологијама. Они делују као мотори иновација, комерцијализујући резултате истраживања и сарађујући са универзитетима кроз менторске програме, акцелераторе и механизме финансирања. МСП, с друге стране, кључна су за практичну имплементацију иновација. Често учествују у заједничким пројектима са истраживачким институцијама и представљају једну од главних циљних група националних стратегија у областима дигитализације и зелене трансформације.

Инвеститори и финансијске институције имају кључну улогу у финансирању иновационог пута. Инвестициони фондови и фондови ризичног капитала обезбеђују рану фазу финансирања стартап и скејлап предузећа, подржавајући њихов раст и дугорочни развој. Ови инвеститори често, поред капитала, доносе и стратешко вођство, доприносећи обликовању предузећа са високим потенцијалом. Банке доприносе финансирању иновација кроз грантове, субвенционисане кредите и гаранцијске шеме, које смањују ризик иновационих пројеката и подстичу укључивање приватног сектора.

Иновациона инфраструктура и посредничке организације имају кључну улогу у повезивању актера унутар екосистема. Научно-технолошки паркови и пословни инкубатори пружају неопходну инфраструктуру, менторство и приступ мрежама које подржавају развој стартап и МСП. Ове институције помажу у превођењу академског знања у тржишно оријентисана решења и стварају окружење наклоњено иновацијама. Канцеларије за трансфер технологије и иновационе јединице унутар универзитета олакшавају заштиту интелектуалне својине, комерцијализацију резултата истраживања и развој одрживих пословних модела.

Табела 1. Актери реализације Акционог плана

Актер / Институционална јединица	Примарне одговорности у Акционом плану
ЕИ центар (Центар за предузетништво и иновације)	Координација спровођења Акционог плана; управљање програмима; организација обука; комуникација са партнерима; праћење напретка; техничка и организациона подршка спровођењу активности.
Економски факултет (менаџмент: декан, продекани)	Доношење стратешких и управљачких одлука; институционално одобравање активности; обезбеђење ресурса и кадра; формална подршка ЕИ центру.
Универзитет у Нишу	Институционална подршка и усклађивање са универзитетским правилима и стратегијама; пружање оквирних ресурса и видљивости програма.
Катедре и наставници	Учешће у креирању и реализацији обука, радионица и истраживачких програма; менторски рад са студентима и истраживачима; повезивање са привредом.

Студентска популација и студентске организације	Активно учешће у обукама, програмима и стартап иницијативама; тестирање прототипа; сарадња на догађајима; евалуација програма.
Привредни партнери (компаније, МСП, стартапи)	Учешће у трансферу знања и трансферу технологије; менторство; заједнички пројекти; тржишна валидација иновација; пракса и стажирање студената.
Научно-технолошки парк Ниш и партнери из иновационог екосистема	Повезивање са стартап екосистемом, инфраструктурна подршка, инкубација тимова, заједнички пројекти и догађаји.
Фонд за науку, Фонд за иновациону делатност и државни програми финансирања	Финансијска подршка пројектима, грантови, програми за истраживаче и стартапе, повезивање са ЕУ програмима.
Локалне и регионалне институције РАС, развојне агенције, коморе)	Повезивање са тржиштем и привредом; подршка имплементацији активности; промоција иновација.
Међународни партнери (универзитети, мреже, пројекти ЕУ)	Сарадња у међународним пројектима, мобилност истраживача и студената, размена знања и најбољих пракси.

На крају, креатори јавних политика и међународни партнери обликују регулаторни и стратешки оквир за истраживања и иновације. На националном и локалном нивоу, креатори политика одговорни су за развој и спровођење мера које подржавају науку, иновације и предузетништво. Они обезбеђују усклађеност са стандардима и стратешким документима Европске уније, као што су Стратегија паметне специјализације и Зелена агенда. Међународне организације и програми финансирања, укључујући ЕУ, УН и Европску инвестициону банку, обезбеђују кључну техничку и финансијску подршку, истовремено омогућавајући актерима из Србије приступ глобалним мрежама истраживања и иновација.

Кроз јасно дефинисане улоге и ефикасну сарадњу, ови актери формирају кохерентан систем способан да покрене трансформацију ка економији заснованој на знању и иновацијама. Успешно спровођење Стратегије зависи од координисаног деловања свих релевантних актера – од државних институција и академске заједнице, до приватног сектора и цивилног друштва. Јасно мапиране улоге омогућавају боље управљање ресурсима, бржу реализацију стратешких активности и већу укупну ефикасност система. Уз међусекторску сарадњу и стратешко усклађивање са међународним партнерима, Србија може остварити значајан напредак ка економији заснованој на знању и иновацијама.

5. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР И КЉУЧНЕ ПРЕКРЕТНИЦЕ

Јасан и реалан временски оквир од суштинског је значаја за ефикасно спровођење Стратегије И&И. Он омогућава структурирано извршавање планираних активности, помаже у ефикасној расподели ресурса и пружа основу за редовно праћење и евалуацију.

Спровођење Акционог плана на ФЕУН-у реализоваће се кроз јасно дефинисан временски оквир који је структуриран у пет кључних фаза, у периоду од првог квартала 2026. до последњег квартала 2028. године. Свака фаза обухватиће посебне иницијативе које ће координисати ЕИ центар, у сарадњи са наставним особљем, студентима, пословним партнерима и међународним институцијама.

Овај приступ наглашава практичне кораке, институционалну интеграцију и континуиран напредак, са снажним фокусом на развој капацитета, сарадњу са приватним сектором и трансфер знања кроз структуриране програме обука и менторства. Фазе спровођења укључују (Табела 1):

1. Институционализацију (I-II квартал 2026),
2. Јачање капацитета (III-IV квартал 2026),
3. Пилот имплементацију (IV квартал 2026 – II квартал 2027),
4. Скалирање и консолидацију (III квартал 2027 – II квартал 2028),
5. Евалуацију и ревизија Стратегије (III-IV квартал 2028).

Табела 2. Временски оквир активности

Фаза	Опис
Институционализација (I-II квартал 2026)	<ul style="list-style-type: none"> • Интеграција активности из области предузетништва и иновација у интерне акте и политике Факултета; • Формално успостављање ЕИ центра, • Формализација оквира сарадње са приватним компанијама (меморандуми о разумевању, споразуми о пракси, заједнички пројекти); • Лансирање пуне верзије дигиталне платформе ЕИ центра, са ресурсима, позивима за пројекте и функцијама за умрежавање; • Покретање заједничких радионица и догађаја за умрежавање актера из академског сектора и привреде; • Почетак пилот програма менторства и интерних иновационих изазова за студенте и истраживаче.
Јачање капацитета (III-IV квартал 2026)	<ul style="list-style-type: none"> • Дизајнирање и покретање интерних програма обука кроз ЕИ центар за студенте, истраживаче и наставно особље; • Успостављање структурираног менторског програма са стручњацима из привреде и академске заједнице; • Реализација радионица о предузетништву, управљању иновацијама и дигиталним вештинама; • Развој и тестирање онлајн платформе ЕИ центра, намењене подршци сарадње, размени знања и развоју пројеката; • Мапирање екстерних партнера за потенцијалну сарадњу (компаније, инвеститори, иновациони хабови).
Пилот имплементација (IV квартал 2026 – II квартал 2027)	<ul style="list-style-type: none"> • Увођење програма подршке студентским стартаповима (боотцамп, преинкубација, прилике за рану фазу финансирања); • Почетак рада мултидисциплинарних пројектних тимова које чине студенти, ментори и пословни партнери; • Организација првог демо дана посвећеног представљању студентских и истраживачких предузетничких подухвата; • Проширење и унапређење модула обука у складу са потребама циљне групе (на пример, зелена предузетничка решења и дигитални пословни модели);

	<ul style="list-style-type: none"> • Покретање мини-пројеката примењених истраживања у сарадњи са одабраним компанијама; • Иницирање програма мобилности и сарадње са међународним академским и пословним партнерима.
Скалирање и консолидација (III квартал 2027 – II квартал 2028)	<ul style="list-style-type: none"> • Ширење обука из области предузетништва на додатне департмане и групе студената; • Унапређење иновационе алумни мреже и укључивање бивших студената као ментора и потенцијалних инвеститора; • Повећање видљивости ЕИ центра путем стратешких комуникационих активности и активног учешћа на међународним догађајима; • Ширење менторског програма на међународне експерте и стручњаке из дијаспоре; • Развој и објављивање студија случаја успешних иновационих пројеката и сарадњи; • Креирање структурираног система праћења и евалуације стартап тимова и резултата примењених истраживања.
Евалуација и ревизија Стратегије (III-IV квартал 2028)	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација свеобухватне ревизије спровођења Акционог плана уз активно учешће свих релевантних актера; • Организовање интерне стратешке радионице ради идентификовања снага, слабости и нових прилика; • Ажурирање стратешких приоритета ЕИ центра и радног плана за период 2029–2033; • Објављивање извештаја са кључним налазима, препорукама и примерима добре праксе; • Представљање резултата руководству институције и екстерним партнерима у циљу обезбеђивања дугорочне подршке.

Ради ефикасног праћења напретка, дефинисане су кључне прекретнице (енгл. *milestones*) које омогућавају мерење напретка и усмеравање спровођења. Оне представљају референтне тачке у процесу спровођења, које сигнализирају завршетак кључних активности или прелазак у наредну фазу имплементације (Табела 3).

Табела 3. Кључне прекретнице у спровођењу

Прекретница	Циљани период
Покретање интерног програма обука ЕИ центра	II квартал 2026
Пилотирање менторског програма	III квартал 2026
Лансирање дигиталне платформе ЕИ центра	IV квартал 2026
Формирање првог заједничког тима индустрија–академија	I квартал 2027
Организовање првог демо дана	II квартал 2027
Ширење иновационих тренинга на више департмана	I квартал 2028
Завршетак интерне стратешке ревизије	III квартал 2028
Усвајање ажурираног акционог плана за иновације	IV квартал 2028

ЕИ центар ће служити као централна координациона јединица за све активности у домену иновација. У оквиру ЕИ центра вршиће се систематско праћење обука, развоја пројеката, менторских активности и партнерстава са привредом. Редовни извештаји о напретку и консултације са стејкхолдерима обезбедиће усклађеност са циљевима истраживачке изврсности, подршке предузетништву и економског развоја. Овакав временски оквир обезбеђује не само правовремено и структурисано спровођење активности, већ и континуирано учење, омогућавајући ФЕУН-у и ЕИ центру да одговоре на нове потребе и прилике у иновационом екосистему (Табела 4).

Табела 4. Кључне иницијативе као подршка имплементацији Стратегије

Фаза	Опис	Фокус кључних иницијатива
Институционализација (I-II квартал 2026)	Формално успостављање програма и дефинисање оперативних оквира унутар ЕИ центра.	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникација са стејкхолдерима: формализовати платформе за редовни дијалог свих актера. • Иновациона култура: покренути иницијативе које уграђују иновационе вредности и праксе у рад институција. • Међународна оријентација: развити заједничке програме са међународним партнерима. • Дигитална трансформација: успоставити пилот пројекте и инфраструктуру за дигиталне иницијативе. • Зелена трансформација: развити политике и смернице за пилот пројекте зелених иновација.
Јачање капацитета (III-IV квартал 2026)	Фокус на развоју институционалних капацитета, обука, менторских програма и основних оквира.	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникација са стејкхолдерима: започети изградњу комуникационих канала и алата за укључивање актера. • Иновациона култура: покренути кампање подизања свести и едукације унутар Центра. • Међународна оријентација: започети изградњу партнерстава са међународним мрежама и програмима. • Дигитална трансформација: спровести процену капацитета и едукативне радионице. • Зелена трансформација: започети регулаторни преглед и конципирати тренинге о одрживости.
Пилот имплементација (IV квартал 2026 – II квартал 2027)	Спровођење пилот иницијатива и програма са првим корисницима и одабраним стартаповима/компанијама.	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникација са стејкхолдерима: реализовати активне кампање и радионице. • Иновациона култура: организовати тренинге из предузетништва и менторске сесије. • Међународна оријентација: олакшати прве пројекте међународне сарадње. • Дигитална трансформација: покренути пилот пројекте дигиталних иновација. • Зелена трансформација: започети пилот пројекте тестирања зелених решења.

<p>Скалирање и консолидација (III квартал 2027 – II квартал 2028)</p>	<p>Ширење успешних пилота, јачање мрежа и интензивирање сарадње са индустријом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникација са стејкхолдерима: унапредити платформе за комуникацију са повратним информацијама у реалном времену. • Иновациона култура: интегрисати најбоље праксе иновација у организациону културу. • Међународна оријентација: проширити учешће у међународним конзорцијумима и програмима финансирања. • Дигитална трансформација: проширити примену дигиталних алата и решења на шири круг МСП и стартапова. • Зелена трансформација: спровести програме зелених иновација у већем обиму.
<p>Евалуација и ревизија Стратегије (III-IV квартал 2028)</p>	<p>Свеобухватна процена резултата, анализа утицаја и ажурирање стратешког плана за наредни циклус.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Евалуирати ефикасност свих пет иницијатива. • На основу повратних информација стејкхолдера унапредити комуникационе стратегије. • Прилагодити програме обука и менторства у складу са постигнутим резултатима. • Ревидирати политике које подржавају дигиталну и зелену трансформацију. • Планирати одрживу међународну сарадњу и размену знања.

Утемељивањем спровођења Стратегије у временски дефинисаној структури са мерљивим прекретницама обезбеђују се транспарентност, одговорност и прилагодљивост, што су кључни услови за дугорочни успех у изградњи снажног, иновативног и међународно конкурентног система И&И у Србији.

6. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА

Праћење и евалуација подразумевају развој кључних показатеља перформанси (енгл. *Key Performance Indicators* - КПИ за мерење ефикасности Стратегије И&И. Универзитети и факултети суочени су са снажним притисцима да допринесу економском и друштвеном развоју унапређивањем својих истраживачких и иновационих активности. У том контексту, дефинисање и праћење КПИ постаје све важније. КПИ представљају инструмент мерења који омогућава праћење, оцену и анализу резултата. У високом образовању, односно на нивоу универзитета и факултета, КПИ се користе за праћење напретка институција, студијских програма, курсева, као и студената у остваривању постављених циљева. Важно је нагласити да КПИ нису циљ сами по себи, већ средство за мерење резултата и оцену успеха.

Дефинисани КПИ омогућавају објективну евалуацију остварених резултата, идентификовање слабих тачака и усмеравање будућих активности ка одрживом развоју и бољем институционалном позиционирању. Према Watermark Insights, фазе у развоју КПИ за мерење ефикасности Стратегија И&И на нивоу факултета и универзитета могу се систематизовати на следећи начин:

- Дефинисање стратешких циљева у области И&И – Успостављање јасних, прецизних и амбициозних циљева представља основу за одабир смислених КПИ. Ови циљеви треба да одражавају визију факултета или универзитета у погледу научне изврсности, технолошког напретка, сарадње са индустријом и позитивног доприноса друштву. Добро дефинисани циљеви служе као оквир који обезбеђује усклађеност КПИ са институционалним приоритетима и подстичу континуирани напредак;
- Идентификовање релевантних индикатора – Ова фаза подразумева пажљив одабир КПИ који ефикасно обухватају квантитативне и квалитативне димензије успеха. КПИ обично укључују број и утицај научних публикација, број успешно регистрованих патената, учесталост и квалитет колаборативних пројеката, обим активности трансфера технологије и ниво екстерног финансирања истраживачких активности. Укључивање квалитативних аспеката, попут утицаја иновација, задовољства истраживача и ангажовања стејкхолдера, продубљује аналитичку перспективу и обезбеђује целовиту слику о перформансама у области И&И;
- Прикупљање и анализа података – Поуздано мерење КПИ ослања се на систематско и континуирано прикупљање података, уз нагласак на тачност, релевантност и благовременост. Развој робусних интерних база података, интегрисаних са напредним софтверским алатима за анализу, омогућава институцијама да у реалном времену прате активности у области И&И. Ова инфраструктура подржава транспарентно, на подацима засновано одлучивање, које је кључно за адаптивно управљање и стратешко планирање;
- Постављање прагова и циљева – Да би КПИ били оперативно значајни, неопходно је дефинисати јасне референтне вредности и прагове успеха. Они обично укључују минимално прихватљив ниво, оптималне стандарде перформанси и амбициозне циљеве који институцију подстичу да достигне виши ниво успеха. Оваква подела олакшава рано препознавање одступања у перформансама, омогућава ефикасно усмеравање ресурса и мотивише на континуирано унапређење истраживачких и иновационих активности;
- Праћење и извештавање – Редовно и транспарентно извештавање од суштинског је значаја за подстицање одговорности и ангажовања свих институционалних актера. Прилагођени извештаји за менаџмент, истраживачке тимове, индустријске partnere и финансијере подржавају информисано доношење одлука и усклађеност са стратешким циљевима. Кроз доследно праћење, институције могу идентификовати позитивне или негативне трендове, правовремено прилагодити тактике и истакнути резултате;
- Евалуација и ревизија КПИ – С обзиром на динамичну природу истраживачког окружења, периодична ревизија и прилагођавање КПИ су неопходни. Овај процес обезбеђује да индикатори остану релевантни, у складу са развојем институционалних амбиција, научним напретком и ширим трендовима иновација. Флексибилно управљање КПИ помаже очувању корисности система мерења и подржава одрживи институционални развој;
- Спровођење мера унапређења – Увиди добијени анализом КПИ треба да буду преточени у циљане акционе планове усмерене на отклањање идентификованих слабости. То подразумева увођење програма подршке истраживачима, унапређење истраживачке инфраструктуре, обезбеђивање разноврснијих извора финансирања и јачање партнерстава са екстерним актерима. Овакве проактивне интервенције кључне су за јачање капацитета у области истраживања и иновација, подизање репутације институције и јачање њене конкурентне позиције.

У наставку су приказане групе КПИ који могу представљати полазну основу за оцену успешности Стратегије И&И:

1. Број основаних стартап компанија,

2. Износ средстава прикупљених од стране стартапова,
3. Број поднетих патентних пријава и комерцијализованих технологија,
4. Број новоотворених радних места у иновационим секторима,
5. Број партнерстава између академског сектора и индустрије (број потписаних уговора),
6. Број основаних академских *spin-off* компанија за 20%,
7. Интензивирање учешћа у програму Хоризонт Европа,
8. Подстицаји за академско предузетништво.

Број основаних стартап компанија – важан индикатор успеха истраживачког и иновационог екосистема јесте број стартап предузећа која настају као резултат истраживачког рада, студентских пројеката и сарадње са индустријом. Овај индикатор мери способност ФЕУН-а и ЕИ центра да генеришу тржишно релевантне идеје и пруже подршку њиховој реализацији кроз инкубаторе, програме подршке предузетништву и активности трансфера технологије. Потенцијални КПИ су: годишњи број стартап предузећа насталих из академске заједнице ФЕУН-а; годишњи број стартапова које оснивају студенти, истраживачи и наставници ; годишњи број стартап идеја које су добиле почетну финансијску подршку ФЕУН-а; годишњи број стартап тимова који су завршили програме обука из предузетништва организоване на ФЕУН-у.

Износ средстава прикупљених од стране стартапова – финансијска средства обезбеђена путем грантова, инвестиција или фондова ризичног капитала представљају важну меру одрживости и тржишног потенцијала стартап предузећа повезаних са факултетом. Потенцијални КПИ је укупна вредност инвестиција и грантова које стартапови проистекли из активности ЕИ центра обезбеде на годишњем нивоу.

Број патентних пријава – овај индикатор одражава интензитет истраживачке активности и ниво иновативности. Потенцијални КПИ су: број поднетих патентних пријава и број издатих лиценци за коришћење технологија развијених у оквиру истраживачких активности Факултета на годишњем нивоу; број патената чији су коаутори наставници, сарадници и истраживачи ФЕУН-а; приход остварен од лиценци и права интелектуалне својине повезаних са резултатима рада ЕИ центра.

Број нових радних места – допринос ЕИ центра запошљавању у иновационим центрима и иновационим компанијама може се мерити бројем радних места која су директно или индиректно настала захваљујући факултетским иницијативама. Потенцијални КПИ су: број радних места креираних у стартап предузећима проистеклим из активности ЕИ центра; број дипломираних студената ФЕУН-а који су запослени у иновационим компанијама у року од годину дана након дипломирања; број истраживача ФЕУН-а који су основали стартап предузећа; број заједничких пројеката ФЕУН-а и индустрије који су довели до нових запослења; број истраживача ангажованих у иновационим секторима преко програма које организује Факултет.

Број потписаних уговора са привредом – уговори између факултета и приватног сектора одражавају јачање везе између академског окружења и реалног сектора, омогућавајући заједничко решавање проблема и развој иновативних решења. Потенцијални КПИ су: број уговора између ФЕУН-а и привреде на годишњем нивоу; број пројеката финансираних од стране индустрије у којима учествују наставници, истраживачи и студенти ФЕУН-а; број споразума о стручној пракси са приватним сектором; број студената који су обавили праксу у институцијама са којима постоји потписан споразум; број студената који су добили понуду за посао након праксе.

Броја академских *spin-off* компанија – овај индикатор мери раст и утицај нових предузећа основаних ради комерцијализације истраживања насталих на факултету. Одражава способност факултета да подстакне предузетништво претварањем научног знања у одржива тржишна решења, доприносећи креирању радних места, економском развоју и развоју локалног иновационог екосистема. Успех се

процењује не само бројем основаних *spin-off* компанија, већ и њиховом одрживошћу, привученим средствима, генерисаним радним местима и резултатима комерцијализације. Праћење овог индикатора помаже факултету да оцени и унапреди сопствене структуре подршке, попут ЕИ центра, инкубаторских и акцелераторских програма и финансијских инструмената, обезбеђујући да резултати истраживања буду преточени у опипљиве друштвене и економске користи. Потенцијални КПИ су: годишњи број *spin-off* компанија насталих из истраживања реализованих на ФЕУН-у; број *spin-off* компанија које опстају дужи од дефинисаног периода (на пример 3 до 5 година) као мера одрживости; укупна средства која *spin-off* компаније привлаче кроз грантове, ризични капитал или друге изворе; број радних места које су створиле *spin-off* компаније; стопа раста прихода и профитабилности *spin-off* компанија; број патената и лиценци које су комерцијализоване кроз *spin-off* предузећа повезана са ФЕУН-ом.

Учешће у програму Хоризонт Европа – представља кључни оквир за финансирање истраживачких пројеката на нивоу Европске уније. Учешће истраживача факултета у овом програму показатељ је међународне конкурентности и способности за сарадњу. Учешће у програму Хоризонт Европа је кључни индикатор ангажовања Факултета у међународним, колаборативним истраживањима финансираним од стране ЕУ. Одражава способност факултета да обезбеди конкурентна средства, гради партнерства широм Европе и допринесе пројектима са високим утицајем који се баве кључним друштвеним изазовима. Праћење учешћа обухвата мерење одобрених пројеката, добијених средстава, поднетих пријава и укључености истраживача. Активно учешће у програму Хоризонт Европа показује научну извршност, интернационализацију и иновациони капацитет факултета. Потенцијални КПИ су: број одобрених пројеката и укупна средства остварена из програма Хоризонт Европа у којима учествује ФЕУН; број пројектних пријава које ФЕУН поднесе на годишњем нивоу; број одобрених пројеката; број наставника и истраживача ФЕУН-а укључених у пројекте; број међународних партнерстава успостављених кроз ове пројекте.

Подстицаји за академско предузетништво – овај индикатор мери колико успешно Факултет подстиче предузетничке активности међу својим истраживачима, наставницима и сарадницима, кроз обезбеђивање механизма подршке и мотивационих инструмената. Обухвата аспекте као што су учешће у тренинзима из предузетништва, доступност почетног финансирања стартапова кроз интерне грантове, сарадња са менторима и инвеститорима и институционалне политике које охрабрују комерцијализацију и иновативне подухвате. Праћење овог индикатора одражава посвећеност факултета неговану предузетничке културе, омогућавању истраживачима да своје идеје претворе у одрживе пословне подухвате и, у крајњој инстанци, унапређењу трансфера технологије, иновационог утицаја и економског раста. Потенцијални КПИ су: број истраживача ФЕУН-а који похађају обуке из предузетништва и комерцијализације знања; број пројеката пријављених у акцелераторске и иновационе програме у организацији или уз подршку ЕИ центра; број интерних конкурса за доделу стартап грантова академским тимовима ФЕУН-а; број сарадњи са пословним менторима, фондовима и инвеститорима који пружају подршку истраживачима Факултета; број институционалних мера (политике, награде, подстицаји) које охрабрују истраживаче и наставнике Факултета да покрећу предузетничке иницијативе.

Дефинисање јасних и мерљивих КПИ омогућава систематско праћење напретка у спровођењу стратегије И&И. Поред квантитативних података, важно је обезбедити и квалитет процеса који доводе до стварних иновација и дугорочних промена. Примена ових КПИ може допринети да Факултет ојача националну конкурентност, унапреди иновациони систем и створи знање са директном друштвеном и економском вредношћу.

7. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

ЕИ центар ће усвојити структуриран и проактиван приступ управљању ризицима у сврху заштите својих циљева и дугорочне одрживости. Овај процес подржаће доношење информисаних одлука, подстаћи континуиране иновације и помоћи у идентификовању нових прилика. Ефикасно управљање ризицима кључно је за очување оперативног интегритета, кредибилитета и утицаја ЕИ центра.

Оквир за управљање ризицима ЕИ центра обухватиће следеће кључне компоненте:

- Идентификовање ризика – систематско препознавање интерних и екстерних фактора који могу представљати претњу мисији ЕИ центра;
- Анализа ризика – процена вероватноће појаве и потенцијалних последица сваког идентификованог ризика;
- Евалуација ризика – одређивање приоритета ризика на основу њихове тежине и релевантности, ради усмеравања ресурса и стратешког фокуса;
- Реаговање на ризик (третман ризика) – развој и имплементација одговарајућих акција за реаговање на ризике, укључујући њихово ублажавање, пренос, избегавање или прихватање;
- Праћење и ревизија – континуирана процена ефикасности примењених мера за ублажавање ризика и њихово правовремено прилагођавање.

Уважавајући комплексно и неизвесно окружење, ЕИ центар ће се бавити ризицима у више димензија, укључујући стратешке, оперативне, правне и финансијске ризике (Табела 5). Овај интегрисани процес управљања ризицима омогућиће ЕИ центру да остане агилан, отпоран и ефикасан у динамичном екосистему.

Табела 5. Матрица ризика имплементације Ационог плана

Категорија ризика	Тип ризика	Вероватноћа	Утицај	Мера ублажавања
Стратешки	Неподударност са институционалним, регионалним или националним стратегијама	Ниска	Низак	Ускладити циљеве ЕИ центра са националним стратегијама у области предузетништва и иновација
	Промена политика или финансирања на институционалном или националном нивоу	Средња	Висок	Диверзификовати изворе финансирања; активно учествовати у релевантним форумима и консултацијама о јавним политикама
Оперативни	Недостатак особља или капацитета	Ниска	Средњи	Унакрсна обука особља, стратешко запошљавање, партнерства са екстерним стручњацима
	Незадовољавајући квалитет резултата и остварених учинака	Ниска	Средњи	Спроводи редовне контроле квалитета и евалуацију пројеката, уз систематско увођење механизма повратних информација и корективних мера.

	Низак ниво ангажовања студената или заједнице	Средња	Средњи	Унапредити комуникацију, укључити кориснике у дизајн програма
	Застарели или ирервантни курсеви и обуке	Ниска	Средњи	Редовна ревизија курикулума на основу трендова и повратних информација учесника
	Слаба партнерства у екосистему или ограничена подршка индустрије	Средња	Средњи	Развијати стратешка партнерства, организовати догађаје за умрежавање и заједничке програме
Правни	Повреде права интелектуалне својине или правни спорови	Средња	Средњи	Обуке о интелектуалној својини; успостављање правне подршке и јасних споразума са стартап тимовима
Финансијски	Прекомерна зависност од једног извора финансирања	Средња	Висок	Развијати различите изворе финансирања: грантови, спонзорства, приходи од услуга
	Неправилно коришћење или лоше управљање средствима	Ниска	Средњи	Успоставити строге финансијске контроле, редовне интерне и екстерне ревизије, уз обезбеђивање транспарентног финансијског извештавања

8. ЗАКЉУЧАК И ПРЕПОРУКЕ

Овај Акциони план јача екосистем И&И у Србији, позиционирањем ФЕУН-а као кључног институционалног актера. Као *widening* земља, Република Србија се суочава са изазовима попут ограничене инфраструктуре, недовољно развијеног приступа финансијама и слабе сарадње академског сектора и индустрије. Истовремено, Србија поседује значајан потенцијал кроз образовану омладину, растућу дигиталну повезаност и приступ европским фондовима. Акциони план је усклађен са Стратегијом паметне специјализације Републике Србије, програмом Хоризонт Европа, Европским зеленим договором, Зеленом агендом за Западни Балкан и Дигиталном стратегијом ЕУ, чиме се обезбеђује усклађеност са националним и европским приоритетима. У његовом средишту налази се ЕИ центар, који подржава развој стартап предузећа, јачање иновационих и дигиталних вештина и подстицање сарадње између академског сектора, привреде и међународних партнера, претварајући истраживачке резултате у практична решења са друштвеном и економском вредношћу.

Стратешки оквир заснива се на три кључна стуба: истраживачкој изврности, трансферу технологије и иновативном предузетништву. Постизање истраживачке изврности захтева континуирана улагања у инфраструктуру и људске ресурсе, уз подршку универзитета, истраживачких института и Министарства науке, технолошког развоја и иновација. Претварање знања у праксу зависи од снажних посредничких институција, као што су канцеларије за трансфер технологије и иновациони центри, који повезују академска истраживања са потребама тржишта. Фонд за иновациону делатност и РАС додатно подстичу иновативно предузетништво обезбеђивањем финансијске

подршке, менторства и инкубационих програма. Комбинованим дејством ових напора, Србија гради темеље отпорног и конкурентног националног иновационог екосистема.

Ефикасно спровођење Акционог плана ослања се на снажну координацију институција, конзистентне политике и добро осмишљене иницијативе које воде ка мерљивом напретку. На националном нивоу, систем управљања предводи Министарство науке, технолошког развоја и иновација, уз подршку Фонда за иновациону делатност, Фонда за науку и РАС. Њихови заједнички напори додатно су ојачани растућом мрежом научно-технолошких паркова, инкубатора и иновационих центара који повезују истраживања, предузетништво и јавне политике у оквиру европског контекста. Стратешки правац обезбеђују национални документи као што су Моћ знања (2021–2025), нова Стратегија научног и технолошког развоја за период 2025–2029 и Стратегија паметне специјализације 2020–2027, који заједно стварају кохерентан и дугорочан оквир за развој И&И у Србији.

У оквиру овог иновационог екосистема, универзитети и факултети заузимају кључну улогу као генератори и преносници знања. Економски факултет има задатак да, путем ЕИ центра, јача синергију између науке и привреде, подстиче међународну сарадњу и промовише културну трансформацију кроз образовне, дигиталне и зелене иницијативе, подижући локалне иновационе капацитете на европски ниво.

Спровођење Акционог плана прати јасно структурисан временски оквир у пет фаза, од 2026. до 2028. године, којим координира ЕИ Центар. Фазе обухватају: Институционализацију, јачање капацитета, пилот имплементацију, скалирање и консолидацију, као и евалуацију и ревизију, са фокусом на развој вештина, менторство и сарадњу са пословним и академским партнерима. Редовно праћење прекретница и полугодишње извештавање обезбедиће одговорност, континуитет унапређења и усклађеност са националним и европским циљевима.

Ради праћења напретка и процене утицаја планираних активности, уведен је скуп КПИ који мере ефикасност иницијатива у области И&И кроз резултате. Поред тога, ЕИ центар примењује свеобухватан оквир за управљање ризицима, који омогућава идентификовање, процену и ублажавање стратешких, оперативних, правних и финансијских ризика. Одржавањем усклађености са институционалним и националним стратегијама, диверзификацијом извора финансирања и редовним преиспитивањем резултата, ЕИ центар јача своју отпорност и способност деловања у променљивом окружењу.

На основу спроведене анализе, издвајају се одређене препоруке. Јачање координације међу свим актерима иновационог екосистема остаје од суштинске важности како би циљеви, ресурси и активности били ефикасно усклађени. Економски факултет, кроз рад ЕИ центра, треба да настави са ширењем међународних партнерстава и учешћа у европским истраживачким програмима, чиме се повећавају видљивост и приступ финансирању. Посебан нагласак треба ставити на развој инклузивног и динамичног предузетничког окружења, кроз циљане програме подршке, менторства и могућности за сарадњу. Континуирани професионални развој у области дигиталних и зелених компетенција треба да постане саставни део свих академских и предузетничких активности. На крају, континуирано и систематско представљање резултата и примера добре праксе у И&И допринеће изградњи поверења, подстицању активног учешћа и истицању друштвене вредности иновација, чиме ће се у будућности додатно оснажити иновациони екосистем.

Кроз координисане институционалне напоре, структурисано спровођење, транспарентно праћење и проактивно управљање ризицима, овај Акциони план обезбеђује кохерентан путоказ за одржив развој. Интеграцијом истраживачке изврсноности, предузетништва и међународне сарадње кроз рад

ЕИ центра, јачају се капацитети Србије да закорачи ка економији заснованој на знању, конкурентном и инклузивном иновационом систему, у потпуности усклађеном са европским развојним оквиром.

РЕФЕРЕНЦЕ

- European Commission. (2023). Education and Training Monitor 2023. Brussels, Belgium: Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2d4c4524-8e68-11ee-8aa6-01aa75ed71a1>
- <https://fondzanauku.gov.rs/>
- <https://nitra.gov.rs/cir/nauka/nauka-i-istrazivanje-u-srbiji>
- <https://nitra.gov.rs/en/ministarstvo/o-nama>
- <https://ras.gov.rs/>
- <https://www.ai.gov.rs/vest/1395/put-ka-naucnoj-izvrsnosti-i-inovacijama-odrzan-prvi-sastanak-radne-grupe-za-strategiju-naucnog-i-tehnoloskog-razvoja-2025-2029.php>
- <https://www.inovacionifond.rs/lat/o-fondu/o-fondu>
- OECD. (2021). Strengthening the Governance of Skills Systems: Lessons from Six OECD Countries. Paris, France: OECD Publishing. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/strengthening-the-governance-of-skills-systems_3a4bb6ea-en.html
- Smart Specialisation strategy of the Republic of Serbia: for the period 2020 to 2027 (p. 143). Ministry of Education, Science and Technological Development, Republic of Serbia (2021). p. 66 Available at: https://pametnaspecijalizacija.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2021/06/Strategija-pametne-specijalizacije_EN_WEB.pdf
- UNESCO International Institute for Educational Planning (IIEP). (2015). Guidelines for Education Sector Plan Preparation. Paris, France: UNESCO IIEP. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233767>
- UNESCO. (2017). Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. Paris, France: UNESCO Publishing. Available at: <https://www.uncclearn.org/resources/library/education-for-sustainable-development-goals-learning-objectives/>